

Ediție îngrijită de
Aluisi Tosolini și Sebastiana Trovato

ATLASUL RELIGIILOR

Istorie, tradiții și simboluri

Ilustrații: Federico Mariani

Traducere: Ștefania Iordan

NICULESCU

Cuprins

6

Introducere

10

Hinduismul

26

Șintoismul

40

Iudaismul

52

Budismul

68

Confucianismul

84

Creștinismul

102

Islamul

114

Resurse suplimentare

Experți

Sergio Targa

A urmat cursurile Școlii de Studii Orientale și Africane de la Londra, unde a obținut o diplomă de master în Istoria Indiei antice. În Bangladesh, a lucrat timp de peste 20 de ani cu Rishi, unul dintre grupurile de dahiți care se află în afara sistemului de caste. A publicat *Satkhira. The Diaries of the Jesuit Fathers 1918-1947* (Centrul de Studii Asiatice, Japonia, 2013). Predă la Școala de Teologie Loyola (din Manila, Filipine).

Brunetto Salvarani

Este profesor de misiologie și teologie a dialogului la Facultatea de Teologie din Emilia-Romagna și la Institutele de Științe Religioase din Modena, Bologna și Rimini, precum și autor polivalent al mai multor eseuri având ca temă dialogul interreligios și teologia contemporană, unul dintre cele mai recente fiind: *Dopo. Le religioni e l'aldilà* (Laterza, 2020).

Fabrizio Tosolini

Este profesor de exegeză biblică la Facultatea de Teologie S. Roberto Bellarmino și cadru didactic asociat la Universitatea Catolică Fu Jen din Taipei (Taiwan).

Coordonatori

Tiziano Tosolini

Director al Centrului de Studii Asiatice din Osaka (Japonia), lucrează ca cercetător la Institutul Nanzan pentru Religie și Cultură din Nagoya. Predă la Universitatea Pontificală Gregoriană (de la Roma) și la Facultatea de Teologie Loyola (din Manila, Filipine). Printre diversele sale publicații se numără *Shintoismo* (Editrice Missionaria italiana, 2015) și *Dizionario di Shintoismo* (Centrul de Studii Asiatice, 2014), primul dicționar de șintoism apărut în limba italiană.

Umberto Bresciani

Este doctor în literatură chineză la Universitatea Națională Taiwan din Taipei. În prezent, predă la Universitatea Catolică Fu Jen din Taipei. Expert în probleme legate de dialogul religios și cultural cu lumea chineză, este autorul a numeroase cărți, printre care *Dizionario di Confucianesimo* (Centrul de Studii Asiatice, 2018); *Il Junzi ovvero l'uomo ideale secondo Confucio* (Passerino Editore, 2020); *Confucian Holy Places* (Passerino Editore, 2021).

Aluisi Tosolini

Director de școală, a predat Educație la Universitatea Catolică din Piacenza și la Universitatea din Parma.

Membru al primei comisii a Ministerului Învățământului din Italia privind Educația Interculturală, a condus revista „AlfaZeta” și a lucrat împreună cu numeroase institute și centre de cercetare pe teme de inovare didactică în cheie digitală și interculturală. Coordonator național al Rețelei Școlilor pentru Pace, se numără, alături de INDIRE (Institutul Național de Cercetare Educațională pentru Inovare Documentară), printre fondatorii Mișcării Avangarda Educativă. La Editura Erickson din Italia a publicat *A scuola di intercultura* (în 2007) și *Comparare* (în 2010).

Sebastiana Trovato

Profesoară de școală primară, a publicat *New media, Internet e intercultura* (Emi, 2001), *Gocciolo, il Babao e Sabelina* (Emi, 2005), *Il computer del Cappellaio matto* (Alberto Perdisa Editore, 2005).

A conceput software-ul pentru învățarea limbii italiene *L2 Imparando* (Guerra Edizioni, 1999). Timp de mai mulți ani a scris materiale pe tema educației multimedia pentru revista „Infanzia”. S-a ocupat, pentru revista „Cem Mondialità”, de tematica didacticii în școlile primare din Italia.

Introducere

De ce este necesar un atlas al religiilor?

Un atlas este o carte, de obicei având un format mare, în care sunt prezentate hărți ce ilustrează și descriu caracteristicile unui teritoriu, ale unei țări, ale unui oraș, ale unui continent sau ale lumii întregi, oferindu-i cititorului o mulțime de informații geografice diferite, fie că este vorba despre geografia fizică, fie despre cea politică, cea economică sau cea istorică.

Pe scurt, atlasul nu numai că rezumă cele mai importante informații, dar este și un fel de ghid care permite orientarea în spațiu.

Scopul *Atlasului religiilor* pe care îl răsfoiești acum este tocmai acesta: să stimuleze capacitatea cititorului de a se orienta în societatea și lumea în care trăim. O lume pe care cercetătorii o descriu ca fiind globală și multiculturală, adică o societate în care oameni cu istorii, culturi, valori și moduri de gândire foarte diverse trăiesc unul lângă celălalt și tocmai de aceea trebuie să conviețuiască, cunoscându-și și respectându-și diferențele, astfel încât fiecare să se poată „simți ca acasă”.

Pentru a construi împreună această nouă casă comună, ce reunește moduri de viață felurite, este important ca fiecare persoană să cunoască istoria și cultura celorlalți, deci și diversele religii pe care multe femei și mulți bărbați din lumea întreagă le practică.

De fapt, societatea nu este astăzi doar una multiculturală, ci, mai presus de toate, una multireligioasă, adică un loc în care trăiesc laolaltă credincioși de diferite religii, necredincioși, atei și agnostici.

Spre o nouă casă comună, a diferențelor

De-a lungul secolelor (și, în multe privințe, chiar și în prezent), viața în comun a oamenilor de credințe și convingeri diferite a fost adesea una dificilă, uneori chiar imposibilă.

Astăzi, trăim într-o lume și într-o societate în care coexistența diverselor religii este mult mai răspândită decât în urmă cu câteva secole.

Să luăm, de exemplu, o clasă dintr-o școală din Italia sau Spania: cel mai probabil, printre elevii din acea clasă se vor afla atât catolici și ortodocși, cât și musulmani, evrei, hinduși sau sikh, precum și copii care nu sunt adepți ai niciunei religii. Într-o clasă din România pot învăța elevi ortodocși, dar și catolici, musulmani, evrei etc.

Istoria pe care o vor studia acești elevi le va permite să se întâlnească cu experiențele unor oameni și ale unor popoare care, încă din zorii timpului, au încercat să găsească răspunsuri la întrebările pe care omenirea le-a avut mereu: De unde venim? Cine a făcut lumea în care trăim? Ce este bun, ce este corect? De ce există răul și nedreptatea? De ce murim? Există viață după moarte? Există forțe sau zeități care acționează în natură și în lumea noastră? Și, dacă da, cum putem intra în contact cu ele?

În același timp, fetele și băieții din acea clasă vor învăța să trăiască și să construiască împreună o societate în care toată lumea se poate simți ca acasă, chiar dacă oamenii au culturi și religii diferite. De aceea, este esențial ca fiecare să cunoască diversele experiențe religioase ale celorlalți. Numai atunci va fi posibil să ne înțelegem și să ne respectăm unii pe alții. Școala este un loc de alfabetizare, unde învățăm să scriem, să citim și să facem calcule, dar și să trăim împreună, preocupați de binele comun. Necunoașterea diferitelor religii și a experiențelor pe care acestea le evocă este o formă de analfabetism ce are consecințe negative pentru prezentul și viitorul societăților noastre.

Libertatea religioasă: o cucerire și un drept

Articolul 18 din Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948) afirmă:

Orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atât în mod public, cât și privat, prin învățatură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor.

Pentru a înțelege pe deplin articolul 18, este necesar să-l citim împreună cu articolul 1:

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Savantul Antonio Papisca (1936-2017) a fondat în 1982, la Universitatea din Padova (Italia), „Centrul de studii și formare privind drepturile persoanei și ale popoarelor”. El a scris că articolele 1 și 18 reprezintă „partea sacră a întregii Declarații Universale [a Drepturilor Omului]”, alcătuită din libertatea de gândire, de conștiință și de religie, care se referă la toate persoanele umane, deci la „credincioși”, „necredincioși”, „atei” și „agnostici” deopotrivă. La rândul său, Constituția României (prin articolele 29 și 32) le garantează tuturor cetățenilor deopotrivă dreptul de a-și profesa liber credința religioasă, atât împreună cu alte persoane, cât și individual, de a o propaga și de a o practica, atât în public, cât și în privat. Conform articolului 29, alineatul 1 din Constituția țării noastre, „Libertatea

gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nicio formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.”

Potrivit articolului 32, alineatul 7 din Constituția României, „Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.”

Libertatea religioasă a început să fie recunoscută în constituțiile diferitelor țări spre sfârșitul secolului al XVIII-lea: de exemplu, în Primul Amendament al Constituției Statelor Unite ale Americii (în 1787) și în articolul 10 din Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului scrisă în Franța (în 1789). Libertatea religioasă merge mână în mână cu laicitatea statului, adică cu decizia acestuia de a nu adera la o anumită religie.

Totuși, după cum se va putea observa odată cu studierea diferitelor confesiuni prezentate în atlasul de față, în această privință există opinii discordante, precum și țări care își proclamă aderarea la o anumită religie; în același timp însă, ele permit prezența pe teritoriul lor și a altor culte.

Libertatea de a adera sau nu la o religie este o realizare recentă pentru multe societăți și state. Știm că de-a lungul istoriei au existat nenumărate războaie, printre ale căror cauze se află și religia, dar și o mulțime de persecuții, unele foarte violente, împotriva celor care practicau un alt cult (religios).

Ce este o religie?

Este foarte complicat să explicăm și să definim în sens general ce este o religie.

Așadar, am decis să ne ghidăm după lecția oferită de savantul scoțian Ninian Smart (1927-2001), care sugerează că trebuie să acordăm atenție anumitor elemente ce sunt prezente aproape întotdeauna, în toate cultele, chiar dacă într-o formă diferită. Astfel, o religie nu este redusă la o singură doctrină sau credință; în acest mod evităm să cădem în capcana de a considera că toți credincioșii din toate religiile au ceva în comun.

Realitatea diferitelor culturi și perioade istorice demonstrează că, în general, acestea nu au o caracteristică comună, deși pare să existe un set de elemente care, în mod colectiv, modelează fenomenul numit religie. În același timp, evităm să tratăm o confesiune doar ca pe un fapt privat, ce interesează persoana individuală. Religia nu este doar o experiență interioară, ci are și o dimensiune mai largă: socială, culturală, materială.

Pentru a realiza această lucrare, am urmat indicațiile lui Ninian Smart care, în cartea sa *World Religions* („Religiile lumii”), prezintă diversele dimensiuni ce se regăsesc în toate cultele, în moduri și forme diferite.

Pentru ca textul să fie cât mai ușor de citit, am folosit propunerea lui Smart ca instrument metodologic, luându-ne libertatea de a construi o narațiune clară și captivantă și folosind în același timp dimensiunile religiei ca ingrediente-cheie ale poveștii.

Astfel, în fiecare confesiune vom regăsi elemente legate de:

- O dimensiune practică și ritualică
- O dimensiune empirică și emoțională
- O dimensiune mitică și narativă
- O dimensiune doctrinară și filozofică
- O dimensiune etică și juridică
- O dimensiune socială și instituțională
- O dimensiune materială.

Vom încerca să le descriem pe scurt.

● Dimensiunea practică și ritualică

În fiecare religie există rituri, culte și forme de rugăciune. Acestea sunt ceremonii publice și private care marchează viața credincioșilor și a societății sau pe cea a comunității: festivități și ritualuri legate de etapele vieții umane (de exemplu, nașterea, căsătoria, moartea) sau de relația dintre oameni și zeități.

● Dimensiunea empirică și emoțională

În fiecare religie există experiențe interioare care evocă sentimente precum spaima, vinovăția, admirația și misterul, devoțiunea, eliberarea, extazul, pacea interioară sau beatitudinea.

Dimensiunea experienței și a emoției este esențială. De exemplu, pentru budiști meditația este la fel de importantă precum rugăciunea pentru creștini și musulmani, deși scopurile acestor două practici sunt foarte diferite.

● Dimensiunea mitică și narativă

Dimensiunea „mitică” a religiilor constă în poveștile semnificative, reale sau imaginare, ce descriu relația dintre tărâmul divin și cel uman. Unele narațiuni încearcă să ofere o interpretare completă și sistematică a Universului și a locului ființelor umane în lume.

● Dimensiunea doctrinară și filozofică

De asemenea, fiecare religie are o dimensiune „doctrinară”, adică o formulare coerentă și inteligibilă a învățăturilor religioase. Acestea explică în ce se așteaptă să creadă membrii unei confesiuni.

● Dimensiunea etică și juridică

Fiecare religie se caracterizează și printr-un set de norme sociale, etice și juridice ce au la bază valorile-cheie pe care le adoptă credincioșii săi. Acestea precizează ce fel de comportament trebuie să aibă indivizii și comunitățile respective. Niște exemple sunt cele zece porunci ale iudaismului, cele cinci precepte

Religiile prezentate în acest atlas

ale islamului, fericirile evanghelice din *Noul Testament*, principiul de a nu le face rău celorlalți (*Ahimsā*) din budism.

● Dimensiunea socială și instituțională

În general, credincioșii simt că aparțin unei comunități, căreia îi atribuie adesea și o semnificație politică, nu doar una religioasă. Acest aspect este evident în Islam, de pildă, care consideră că legea religioasă stă la baza tuturor formelor de viață, atât publică, cât și privată.

Organizarea socială a unei religii poate avea alcătuirii diferite: de la grupuri mici, conduse de maeștri individuali, până la instituții mari, structurate ierarhic, cu milioane de credincioși.

Fiecare religie este, într-o anumită măsură, instituționalizată, adesea printr-o organizație sau un grup de organizații separate. Un exemplu este structura ierarhică de indivizi, comunități, parohii și diocenze pe care a adoptat-o Biserica Romano-Catolică.

● Dimensiunea materială

Aceasta include locurile sau lucrurile în care se întruchipează spiritul unei religii, cum ar fi bisericile, templele, operele de artă, statuile, locurile sfinte sau de pelerinaj, monumentele, clădirile, obiectele ce simbolizează sau manifestă sacrul ori supranaturalul.

De exemplu, în Italia, Grecia, Franța, România, dar și în multe alte țări, o mare parte a arhitecturii, muzicii, artei și literaturii ar fi de neînțeles fără o raportare la creștinism și la experiențele comunității creștine de-a lungul secolelor.

Cartea de față prezintă șapte dintre cele mai răspândite religii din lumea de astăzi, ordonate cronologic, adică în funcție de perioada istorică în care fiecare dintre ele a apărut și a început să se răspândească:

- Hinduismul
- Șintoismul
- Iudaismul
- Budismul
- Confucianismul
- Creștinismul
- Islamul

Pentru a prezenta aceste religii, am apelat la ajutorul unor experți în domeniu. Ei nu sunt niște simpli cercetători, ci mai ales persoane implicate direct în dialogul interreligios și în construirea unor societăți viitoare în care conviețuirea diferitelor confesiuni va fi posibilă.

Aceștia sunt autori care s-au angajat să construiască o casă comună, unde fiecare individ să-și poată exercita dreptul la libertatea religioasă și, în același timp, să experimenteze fraternitatea ce decurge din experiența comună de a fi om.

Aceasta este urarea pe care le-o facem tuturor tinerilor ce, inclusiv cu ajutorul părinților sau al profesorilor, vor parcurge atlasul de față: ne dorim ca pentru fiecare dintre ei prezenta lucrare să reprezinte o hartă, o busolă, un ghid pentru cunoașterea lor și a semenilor acestora. O cale către construirea unei lumi incluzive, capabilă să valorifice bogățiile tuturor oamenilor.

Șintoismul

Șintoismul își are originea în Japonia. În scrierea japoneză, cuvântul *șintoism* este alcătuit prin alăturarea a două caractere japoneze (*kanji*): *shin*, care înseamnă „zeu”, „divinitate”, și *tō*, care se traduce prin „cale”. Așadar, *șintoismul* este „Calea zeilor”.

Unde a luat naștere?

Șintoismul este legat în mod inextricabil de teritoriul Japoniei. El a inspirat modul de viață al japonezilor pe parcursul îndelungatei lor istorii.

Având la origine o sumă dispartă de culte și de credințe, fără legătură între ele și răspândite pe întreg teritoriul țării până înaintea anului 300 î.H., șintoismul a fost organizat ulterior ca un sistem religios de sine stătător. Dezvoltarea sa a fost marcată de succesiunea diverselor familii conducătoare și de strămutarea curții imperiale pe teritoriul Japoniei.

Diferitele epoci istorice au fost denumite după capitalele vremii: de exemplu, perioada Nara, cu capitala la Heijō, actualul oraș Nara; perioada Heian, cu capitala la Heian-kyo, actualul Kyoto, ajungând până la perioada Edo, cu capitala în orașul care a devenit mai târziu actualul Tokio.

Când a luat naștere?

Șintoismul („Calea zeilor”) este un set bogat și complex de practici religioase, de idei și instituții care au apărut treptat în zorii istoriei Japoniei.

Potrivit legendei, acesta a luat naștere odată cu primul împărat al Japoniei, care este considerat o divinitate.

Mitul dinastiei imperiale relatează că cel dintâi împărat, Jimmu, a trăit 126 de ani (771-585 î.H.), domnind între 660 și 585 î.H.

Jimmu era strănepotul lui Ninigi, care la rândul său a fost nepotul zeiței-soare, Amaterasu-ō-mi-kami (literal, „Marea zeiță care strălucește în ceruri”), astfel că împăratul însuși era de origine divină.

Actualul împărat al Japoniei este descendent al primului împărat, Jimmu. Dinastia imperială durează așadar de peste 2.600 de ani.

Șintoismul a fost organizat ca un adevărat sistem religios în timpul perioadelor Nara (710-794) și Heian (794-1185) și, în scurt timp, a intrat în contact cu alte sisteme religioase și filozofice asiatice (precum budismul, taoismul și confucianismul), întreținând în permanență relații cu acestea.

În timpul perioadelor Muromachi (1333-1568) și Edo (1600-1868), relația cu alte tradiții spirituale s-a intensificat, ceea ce a dat naștere mai multor școli sincretice (în care șintoismul se combină cu aspecte ale diferitelor religii, unele chiar foarte îndepărtate).

Restul lumii
8.900 (0,01%)

Japonia
89.000.000 (99,99%)

Șintoismul în lume

Îmbinarea în cultul șintoist a unor elemente aparținând altor religii – elemente care nu existau inițial în tradiție sau care o modificau considerabil – a provocat, în secolul al XIX-lea, o contrareacție, o mișcare de întoarcere la origini ce a dus la renașterea șintoismului, considerat drept „calea străveche” a Japoniei: potrivit acestei viziuni, orice influență străină trebuia eliminată.

În timpul perioadei Meiji (1868-1912), șintoismul de tipul „calea străveche” a devenit religie de stat. Acest privilegiu a fost anulat în 1945, când împăratul a fost constrâns să renunțe la tradiția de a-și afirma originea divină.

Șintoismul este prezent doar în Japonia și nu are nicio intenție misionară sau propagandistică; așadar, nu este o religie interesată să atragă noi credincioși sau să se extindă dincolo de granițele comunității sale.

Oficial, în Japonia sunt 89 de milioane de șintoiști din totalul de 126 de milioane de locuitori ai țării. Credincioșii care declară că aparțin acestei religii reprezintă, așadar, aproximativ 70% din populația japoneză.

Unii șintoiști, care au migrat în alte țări, cu siguranță au dus cultura și ritualurile lor în lume. Însă este dificil de estimat prezența acestei religii în afara Japoniei, deoarece cei care o practică adoptă adesea un stil de viață și credințe șintoiste, dar declară că au o altă religie (de obicei este vorba despre budism). În acest sens, șintoismul poate fi considerat stilul specific în care trăiesc japonezii și prin intermediul căruia interpretează lumea: este atât de integrat în istoria și cultura lor, încât poate că nici măcar nu este practicat în mod conștient, însă apartenența la această credință se reflectă în alegerile lor, în nivelul creativității și în alte aspecte ale vieții de zi cu zi. Se poate afirma că toți japonezii au o mentalitate șintoistă pur și simplu pentru că s-au născut în Japonia.

Amaterasu (-ō-mi-kami), zeița Soarelui și divinitatea supremă a șintoismului. Conform legendei, membrii familiei imperiale erau descendenți ai acestei zeltăți. Aici, ea este reprezentată cu oglinda pe care i-a dăruit-o nepotului ei, Ninigi, atunci când a coborât pe Pământ pentru a conduce omenirea.

Elementele fundamentale

Kami, zeitățile șintoiste

Cuvântul *kami* înseamnă „cel/cea care este deasupra/la înălțime” și desemnează, în mitologia japoneză, „zeii”, „divinitățile” sau „spiritele”. Toate formele de viață și de existență, mai ales dacă stărnesc uimire sau impresionează, dacă inspiră un sentiment de putere sau de devotament, dacă posedă calități virtuozose sau sublime, sunt considerate zei-tăți sau *kami*.

În general, *kami* sunt clasificați după cum urmează:

- **Divinități naturale** (care au legătură cu natura în sine: bolta cerească, Pământul, Soarele, Luna, lumea vegetală și animală etc.)
- **Divinități creatoare** (triada divinităților primordiale și perechea formată din Izanagi și Izanami, principiul masculin și cel feminin)
- **Personalități divinizate** (cum ar fi strămoșii, inclusiv dinastia imperială, eroii, oamenii virtuozși din trecut, dar și personalități venerate în timpul vieții, adică acele persoane care se remarcă în diferite domenii ale științei și artei sau prin angajamentul lor față de țară).

Potrivit șintoștilor, *kami* nu sunt niște divinități abstracte, ci realități care trebuie întâlnite în mod concret. În șintoism nu este prezentă ideea existenței unei separări între realitatea materială și lumea spirituală.

O credință profundă și centrală a șintoismului este că aceiași *kami* care au creat odinioară Japonia continuă și în prezent să binecuvânteze și să protejeze viața în această lume.

Acțiunile oamenilor duc la îndeplinire dorința acelor *kami* ce au creat lumea. Și, urmând voința divinităților, astfel de acțiuni îndeplinesc totodată sensul și scopul existenței fiecărui om.

Această convingere face ca toți oamenii să fie responsabili pentru dezvoltarea armonioasă a lumii din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre. De asemenea, zeitățile șintoiste sunt strâns legate de diferite aspecte ale vieții cotidiene a credincioșilor. Elementele fundamentale ale șintoismului

consideră divinitatea o prezență foarte apropiată de oameni.

De exemplu, casele japoneze sunt „locuite” de mai multe zeități: de cele ale altarului casnic, de cele ale norocului, de zeul focului și al cuptorului (*Kamado-no-kami*). În grădină se poate afla Inari (*Ökami*), zeul fertilității și al hărniciei.

Toate aceste divinități protejează viața de zi cu zi a oamenilor, iar japonezii apelează la ele într-un mod foarte familiar și spontan, fără să simtă nevoia de a găsi justificări teoretice cu privire la esența unor *kami*.

Toyouke-ö-mi-kami este reprezentarea zeiței hranei (sanctuarul său se află în Ise, nu departe de cel al lui Amaterasu-ö-mi-kami).

De fapt, nici măcar poporul japonez nu are, în general, o idee foarte clară despre astfel de divinități. În mod intuitiv, japonezii sunt conștienți de existența acestor *kami* și comunică cu ei în mod indirect, fără a fi nevoie să elaboreze o teorie despre „ideea de *kami*”.

Se gândesc la ei ca la o realitate care, deși misterioasă, a existat dintotdeauna și pentru care nu trebuie căutată nicio explicație.

Răul, păcatul și purificarea

Șintoismul nu neagă existența răului, a vinovăției sau a păcatului religios.

Există trei termeni pentru a defini păcatul:

- 1 **Tsumi:** reprezintă crima, vina, purtarea urâtă, adică tot ce se împotrivesc purității de care trebuie să dai dovadă la întâlnirea cu divinitatea, precum și tot ce se opune transiterii vieții.

Pentru a permite purificarea (prin *Temizu*), sanctuarele pun la dispoziție fântâni cu apă curentă și niște cupe mici de lemn.

Inari, *kami* al agriculturii, al orezului, al industriei și al succesului. El poate fi reprezentat atât ca femeie, cât și ca bărbat, iar vulpile sunt mesagerii săi.

- 2 **Wazawai:** înseamnă calamitate, catastrofă, nenorocire. În trecut, se credea că oricine a fost expus unei catastrofe (cutremure, taifunuri etc.) trebuie să se supună unei purificări fizice și spirituale pentru a se putea re-integra în comunitatea celor care participă la ritualurile religioase.

- 3 **Kegare:** termenul amintește de murdăria, de impuritatea, de contaminarea spirituală sau corporală a omului. Lucrurile sau situațiile considerate impure sunt, de exemplu, sângele, bolile, înmormântările (acestea din urmă deoarece au legătură cu moartea).

Prin urmare, păcatul înseamnă tot ceea ce se opune vieții ca proces natural. Readucerea vieții umane la adevărata ei condiție, adică la unirea cu divinitatea, este posibilă prin purificare și prin ritualurile specifice acesteia. În practica șintoismului există diferite tipuri și niveluri de purificare:

- 1 **Purificarea obișnuită** constă în clătirea simbolică a gurii și a vârfurilor degetelor cu apă curată. Acest ritual se numește *Temizu* (care înseamnă „apă pentru mâini”). Credincioșii șintoiști îl practică, de exemplu, înainte de a se ruga în fața micului altar din casele lor.

- 2 **Purificarea formală** este săvârșită de un preot numit *Kannushi*, care recită o rugăciune de purificare, apoi învârte un *Haraigushi* (adică un băț pe care sunt fixate mai multe fâșii de hârtie și câteva fire de in) în fața persoanei, a grupului sau a obiectului care urmează să fie purificat(ă).
- 3 **Purificarea prin abluțiune completă** (adică spălarea completă a corpului) se numește *Misogi*.
- 4 **Ceremonia de purificare a națiunii sau a întregii lumi** se numește *Ōharai* (care literal înseamnă „Marea Purificare”). Rugăciunea rostită cu această ocazie spune pas cu pas cum trebuie să aibă loc Marea Purificare. Mai întâi, zeitatea *Seoritsu-hime* duce păcatele din râu în mare, unde sunt strânse de o altă zeitate, *Hayaakitsu-hime*, care le înghite. Zeul *Ibukido-nushi* transformă păcatele îngurgitate de *Hayaakitsu-hime* în nori și în ceață, împrăștiindu-le în lumea de dincolo. Odată ajunse aici, păcatele sunt mai întâi adunate și apoi răspândite ici și colo de divinitatea *Hayasura-hime*. Aceasta are puterea de a șterge definitiv păcatele.

Izanagi și Izanami își scufundă sulița încrustată cu pietre prețioase în haosul Pământului, iar picăturile de noroi ce se preling din vârful ei formează insula pe care vor locui aceste zeități.

Niște *Kannushi* (însemnând „proprietar de *kami*”), în timpul unei ceremonii de rugăciune. Așa sunt numiți cei responsabili cu întreținerea sanctuarului și cu venerarea zeității căreia îi este închinat acesta.

Textele șintoismului: povești despre originea lumii

Mitologia japoneză este reunită în două texte: *Kojiki* („Cartea lucrurilor vechi”, scrisă în 712 d.H.) și *Nihongi* sau *Nihon shoki* („Cronica vechii Japonii”, datând din anul 720 d.H.).

Aceste relatări susțin că la începuturile lumii a existat Înalta Câmpie Cerească (*Takama-no-hara*), o regiune în care, ca în orice țară de pe acest Pământ, existau copaci, râuri, munți, orezării, fântâni și chiar saloane în care se țineau petreceri.

Din Înalta Câmpie Cerească zeii puteau coborî pe Pământ sau urca cu ajutorul unui „pod plutitor cerească” (*Ame-no-ukihashi*).

Într-o zi, potrivit legendei, trei *kami* solitari au apărut brusc pe această câmpie. În mod curios, cei trei zei s-au ascuns imediat după ce s-au ivit. Primul dintre ei, *Ame-no-mi-naka-nushi*, era zeul „stăpân al centrului cerului”, conducătorul întregului cosmos care avea să fie creat abia mai târziu, dincolo de granițele Înaltei Câmpii Cerești.

Celelalte două divinități reprezentau principiul creator, care mai târziu îi va permite cosmosului să ia o formă: ele erau *Takami-musubi* (însemnând, de fapt, „înalta divinitate creatoare”) și *Kami-musubi* (adică „zeul care creează prin putere divină”).

Ninigi este o figură din mitologia japoneză, nepotul lui Amaterasu, care l-a trimis pe Pământ pe acesta pentru a planta orez. Conform tradiției, Jimmu, primul împărat al Japoniei, a fost strănepotul său.

Aceste două zeități reprezintă forța vitală care se află la originea a ceea ce se naște în lume, acea putere misterioasă despre care vechii japonezi credeau că se află la începutul tuturor lucrurilor. De fapt, miile de zeități ale șintoismului nu doar creează Japonia, ele „sunt” Japonia: o susțin prin prezența lor, o fac să progreseze și o dezvoltă cu energia acestora.

Povestea despre facerea lumii continuă cu o lungă listă de zeități care apar în perechi. Primul cuplu care a coborât pe Pământ a fost alcătuit din Izanagi („divinitatea masculină care invită”) și Izanami („divinitatea feminină care invită”) – ei constituie „cuplul creației Pământului”. Coborând pe podul ceresc, aceștia au înfipt o suliță încrustată cu pietre prețioase în haosul aflat dedesubt. Din vârful ei s-au prelinș picături de noroi care, pe măsură ce s-au răcit, au creat insula Onogoro, locul în care cuplul de zeități s-a mutat și și-a stabilit reședința.

Odată coborâți pe insulă, cei doi au ridicat o coloană magnifică și au construit un palat foarte frumos. Nașterea multor alți *kami* este descrisă mai târziu ca fiind rezultatul activității creatoare a cuplului.

Pe lângă arhipelagul Japoniei, Izanagi și Izanami au plâsmuit zeitățile mării, munților, copacilor și multe altele care au apărut după ei.

Miturile continuă relatând cu lux de amănunte, în narațiuni fantastice, multe alte evenimente. Printre acestea se numără poveștile legate de tărâmul

morților, de cel al nopții, de cel al mării, ajungând până la povestea lui Amaterasu-ō-mi-kami, zeița-soare. Primul împărat mitologic al Japoniei, care i-a încredințat cărmuirea Pământului nepotului său, Ninigi, era descendentul acestei zeități. Un cortegiu de zei l-a însoțit pe Ninigi în drumul său spre Pământ, iar Amaterasu-ō-mi-kami i-a dăruit moștenitorului său bijuteria *Yasakani no Magatama*, sabia *Kusanagi* și o oglindă din metal numită *Yata no Kagami*. Înmanându-i-o lui Ninigi, Amaterasu-ō-mi-kami a spus:

“

Această oglindă din metal este însuși spiritul meu, cinstește-o cum se cuvine, la fel cum mă cinstești pe mine când sunt de față.

Apoi, prințul Ninigi a pornit să cucerească insulele Japoniei și, după ce a trecut prin multe peripecii și a dat naștere multor fiu, a încredințat dinastia imperială primului împărat, Jimmu.

Conform legendei, această dinastie a călăuzit neîntrerupt poporul japonez de-a lungul secolelor. Chiar și astăzi, împăratul este considerat simbolul statului și al unității poporului său, cel care leagă trecutul de prezent și de destinul țării. De aceea, numele cu care oamenii i se adresează împăratului este *Tennō*, „Fiul Cerului”. Figura acestuia reunește rolul de șef de stat și pe cel de mare preot șintoist.

